

ปัญหาขอบเขตและการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

นาย นพดล ปกรณ์นิมิตติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN. 974-332-838-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3 8 2545

T 15 55C : x 3

PROBLEMS OF SCOPE AND APPLICATION OF
THE UNFAIR CONTRACT TERMS ACT B.E. 2540 (1997)

Mr. Noppadon Pagonenimiddee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1999
ISBN. 974-332-838-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ปัญหาขอบเขตและการให้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
พ.ศ. 2540
โดย   นาย นพดล ปกรณ์นิมิตต์
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวีโลกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา กิระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

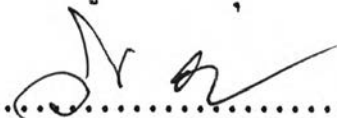
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

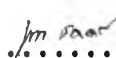
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวีโลกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์จรัญ ภักดีธนากุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต อັตตศาสตร์)

นพดล ปกรณ์นิมิตต์ : ปัญหาขอบเขตและการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540
 (PROBLEMS OF SCOPE AND APPLICATION OF THE UNFAIR CONTRACT TERMS ACT B.E. 2540(1997))
 อ. ที่ปรึกษา : รศ. ประสิทธิ์ โสวิไลกุล. 228 หน้า
 ISBN 974-332-838-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษา พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 อันเป็นกฎหมาย ที่มีแนวคิดมาจากความต้องการที่จะเยียวยาปัญหาความไม่เป็นธรรมจากการนำหลักเสรีภาพในการทำสัญญาหรือหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา ไปใช้ในทางที่ผิด โดยการเอาเปรียบ คู่สัญญา ฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมายของต่างประเทศ คือ อังกฤษ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา พบว่ากฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของไทย คล้ายกับกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของอังกฤษกับเยอรมัน คือมีการระบุถึงประเภทของข้อสัญญาที่ถือว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งศาลอาจพิพากษาให้เป็นโมฆะหรือใช้บังคับได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ในส่วนกฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้น กฎหมายให้อำนาจแก่ศาลที่จะปฏิเสธสัญญาที่ขัดต่อเหตุผลของความเป็นธรรมหรือไว้มนธรรม โดยมีได้ระบุประเภทของข้อสัญญา ที่ศาลจะใช้อำนาจพิจารณาได้

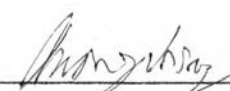

สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 นั้นจากการศึกษาพบประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

- 1) ประเด็นปัญหาในด้านความชัดเจนของบทบัญญัติของนิติกรรมสัญญาในแต่ละประเภท ที่ศาลจะใช้อำนาจวินิจฉัยว่าเป็นโมฆะ หรือมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรม และพอสมควรแก่กรณี
- 2) ประเด็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย
- 3) ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม กับกฎหมายอื่น ๆ เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงมีข้อเสนอดังนี้

- (1) การตีความคำจำกัดความของคำว่า "สัญญาสำเร็จรูป" ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ควรตีความโดยแคบ โดยจำกัดขอบเขต เพียงเฉพาะสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งนำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน ที่ต้องมีการทำสัญญากับบุคคลจำนวนมาก
- (2) การกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของศาลและคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- (3) การปรับใช้กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของไทย เช่น มาตรา 4 วรรค 3 ไม่ควรตีความในลักษณะของการจำกัดอำนาจศาลที่จะนำกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มาใช้บังคับเฉพาะกรณีที่ระบุไว้ในกฎหมายเท่านั้น
- (4) หน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์ ของผู้ที่กล่าวอ้างว่าข้อสัญญาใดเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และการกล่าวถึง ประโยชน์จากข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ควรกำหนดโดยอาศัยแนวคำพิพากษานิติฎีกา

ภาควิชา นิติศาสตร์ _____
 สาขาวิชา นิติศาสตร์ _____
 ปีการศึกษา 2542 _____

ลายมือชื่อนิสิต _____
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

3970735834 : MAJOR LAW

KEY WORD : UNFAIR CONTRACT TERMS

NOPPADON PAGONENIMIDDEE : PROBLEMS OF SCOPE AND APPLICATION OF THE UNFAIR CONTRACT TERMS ACT B.E. 2540 (1997).

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. PRASIT KOVILAIKOOL. 228 pp.

ISBN 974-332-838-6

The purpose of this thesis is to study the Unfair Contract Terms Act B.E 2540. This Act has stemmed from the ideas of the need to relieve unfairness which results from the abuse of the principle of Freedom of Contract and Autonomy of the will.

According to the study, it is found that the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540, comparing to the English, German and American Laws on unfair contract terms, is similar to English and German laws because it specifies the types of contract terms to be considered as unfair contract terms. As to the American law, the Uniform Commercial Code empowers the judges to refuse the contract that is unconscionable but does not specify the types of contract terms on which the judge may exercise the power.

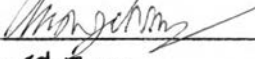

The study of the Unfair Contract Terms Act B.E.2540 finds problems such as:

1. The clarity of legal provision that is related to contract that the judge may determine the terms to be void or to enforce the terms of the contract, to the extent which is fair and reasonable;
2. Problem of the law enforcement;
3. The relationship of the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 and other Acts such as the Consumer Protection Act B.E. 2522, etc.

This study suggests the following:

1. Interpretation of the definition of " Standard Form Contract " of the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 should be made restrictively only to the contract that is introduced by a party in its own business, to be concluded with persons in mass.
2. The determination of the rule and scope of the unfair contract terms by the judge and the Consumer Protection Committee on Contracts should be consistent.
3. The application of the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540,e.g. Section 4 paragraph 3, should not be made restrictively by construing the provision in the manner that restricts the power of the judge to apply the Act to the case; specified in the Act only.
4. The determination of the burden of proof of the party who asserts the unfair contract terms and the benefit from such terms should be made by relying on the judgement of the Thai Supreme Court.

ภาควิชา _____ นิติศาสตร์
สาขาวิชา _____ นิติศาสตร์
ปีการศึกษา _____ 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลาย ๆ ท่าน ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ

ท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล ที่กรุณาสละเวลารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันมีคุณค่าทางวิชาการ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิตินันต์ เขื่อนบุญชัย ที่กรุณาสละเวลารับเป็นประธานกรรมการ , ท่านอาจารย์จรัญ ภักดีธนากุล , ท่านอาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ และท่านอาจารย์ชวลิต อັตตศาสตร์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำชี้แนะด้วยดีเสมอมา และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ สุขุม ศุภินิตย์ และเนื่องจาก ทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มา ณ. ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ของผู้เขียน ทุก ๆ คนที่มีส่วนช่วยเหลือ ข้อมูล และเอกสารเพื่อค้นคว้าวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าหรือประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีด้วยประการใด ๆ ผู้เขียนขอกราบเท้ามอบให้บิดา และ มารดา ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เขียนมีความสำเร็จมาจนถึงระดับนี้ และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นพดล ปกรณ์นิมิตติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3. สมมติฐานการวิจัย	3
4. วิธีการวิจัย	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 1 ประวัติและวิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	5
1. ประวัติและวิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism)	5
1.1 ประวัติความเป็นมาของระบบทุนนิยม	5
1.2 ความหมายของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	5
1.2.1 ลักษณะที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม	7
1.2.2 ข้อดีของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม	8
1.2.3 ข้อเสียของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม	9
1.3 การแก้ไขปัญหาข้อเสียของระบบทุนนิยมโดยกระบวนการนิติบัญญัติ	
1.3.1 กฎหมายป้องกันการผูกขาด	10
1.3.2 กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	11
1.3.3 กฎหมายป้องกันการทุ่มตลาด	12
1.3.4 กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	13
2. แนวคิดของกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	13
3. ลักษณะของกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	14

4.	ประวัติของกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	15
4.1	ประวัติกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของต่างประเทศ ..	15
4.1.1	ประเทศเยอรมัน	15
4.1.2	ประเทศอังกฤษ	16
4.1.3	ประเทศสหรัฐอเมริกา	17
4.2	ประวัติกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในประเทศไทย ...	17
5.	แนวคิดเรื่องหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาหรือหลักเสรีภาพ ในการทำสัญญากับกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	21
6.	หลักการกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญากับกฎหมายว่าด้วย ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	23
6.1	เจตนารมณ์ของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญากับกฎหมาย ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	23
6.2	สัญญาที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคใน ด้านสัญญา	25
6.3	บทบังคับตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา	28
6.4	เปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญากับกฎหมายว่า ด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	29

บทที่ 2 ขอบเขตและการใช้กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของต่างประเทศ..30

1.	กฎหมายของเยอรมันเกี่ยวกับการแก้ไขข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (The Standard Contracts Act 1977)	
1.1	ลักษณะของกฎหมาย	30
1.2	ขอบเขตของกฎหมาย	31
1.2.1	ข้อสัญญาสำเร็จรูปที่เจรจาตัวต่อตัว	31
1.2.2	นิติกรรมที่ผูกข้อนเร้น	33
1.2.3	สัญญาที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้	34
1.2.4	ขอบเขตในด้านตัวบุคคล	35
1.2.5	หลักเกณฑ์ที่ศาลใช้ในการพิจารณาว่าข้อสัญญาอาจเป็นโมฆะ (1) ระยะเวลาในการสนองรับและการชำระหนี้	36
	(2) การขยายระยะเวลา	36

(3)	การสงวนสิทธิในการบอกเลิกสัญญา	37
(4)	การสงวนสิทธิในการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาในการ ปฏิบัติการชำระหนี้	37
(5)	การแสดงเจตนาโดยปริยาย	38
(6)	การแสดงเจตนาตอบรับโดยปริยาย	38
(7)	การเลิกสัญญา	39
(8)	การเลิกใช้กฎหมาย	40
1.2.6	หลักเกณฑ์ที่ศาลใช้ในการพิจารณาว่าข้อสัญญานั้นเป็นโมฆะ	
(1)	การขึ้นราคาในระยะสั้น	40
(2)	สิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้	41
(3)	การยกเว้นสิทธิหักกลบลบหนี้	41
(4)	การทวงถาม ระยะเวลาดำเนิน	42
(5)	ค่าเสียหายกำหนดไว้ล่วงหน้า	42
(6)	เบี้ยปรับ	43
(7)	ความรับผิดในความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ..	43
(8)	การผิดนัด การพ้นวิสัย	44
(9)	การผิดนัดแต่เพียงบางส่วน การพ้นวิสัยแต่เพียง บางส่วน	45
(10)	การรับประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง	45
(11)	ความรับผิดในการทำผิดข้อรับประกันที่ชัดเจน	47
(12)	ระยะเวลาของหนี้ที่ต่อเนื่องกัน	48
(13)	การโอนสัญญาโดยผู้ใช้สัญญาสำเร็จรูป	48
(14)	ความรับผิดของตัวแทน	49
(15)	ภาระการพิสูจน์	49
(16)	แบบของการแจ้งให้ทราบและการบอกกล่าว	50
1.3	การใช้กฎหมาย	
1.3.1	การดำเนินคดีตามกฎหมาย	51
1.3.1.1	เขตอำนาจศาล	51
1.3.1.2	การดำเนินคดี	51
1.3.1.3	การพิจารณาคดีและคำวินิจฉัยคดี	52

1.3.2	อำนาจศาลในการควบคุมข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	52
1.3.3	การฟ้องคดีของกลุ่มผลประโยชน์ (Class Action)	53
2.	กฎหมายของอังกฤษเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (The Unfair Contract Terms Act 1977)	
2.1	บทบาทของกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของอังกฤษ	55
2.2	ลักษณะของกฎหมาย	56
2.3	ขอบเขตของกฎหมาย	56
2.3.1	ขอบเขตในด้านเนื้อหาแห่งกฎหมาย	56
2.3.2	สถานการณ์ที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายนี้	57
2.3.3	ขอบเขตในด้านตัวบุคคล	59
2.3.4	ขอบเขตของข้อสัญญาที่ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย	60
	1) ความรับผิดชอบในความประมาทเลินเล่อที่ทำให้บุคคลอื่น ถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บแก่กาย	60
	2) คำรับรองสินค้าสำหรับผู้บริโภค	62
	3) สัญญาซื้อขายและสัญญาเช่าซื้อ	63
	4) สัญญาจัดหาประเภทอื่นที่ไม่ใช่สัญญาซื้อขายและสัญญา เช่าซื้อ	67
2.3.5	ขอบเขตของข้อสัญญาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขความสมเหตุ สมผล	68
	1) ความรับผิดชอบในความประมาทเลินเล่อที่ทำให้บุคคลอื่น เสียหายนอกจากทำให้ตายหรือบาดเจ็บแก่กาย	68
	2) สัญญาสำหรับผู้บริโภคและสัญญาสำเร็จรูป	70
	3) สัญญาจัดหาสินค้า	74
	4) ข้อกำหนดการชดเชยค่าเสียหาย (Indemnity Clauses)	74
	5) การกล่าวผิดความจริง (Misrepresentation)	75
2.3.6	ขอบเขตการทำสัญญาที่จะถือว่าเป็นฐานะเป็นผู้บริโภค	76
2.3.6.1	ปัญหาบางประการเกี่ยวกับการทำสัญญาในฐานะ เป็นผู้บริโภค	78
2.3.7	ประเภทของข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด	79
2.3.7.1	ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตและการใช้มาตรา 13	82

2.4	การใช้กฎหมาย	
2.4.1	ขอบเขตการใช้กฎหมายตามหลักเกณฑ์ความสมเหตุสมผล .	84
2.4.2	การหลีกเลี่ยงการใช้กฎหมาย	90
2.4.2.1	การทำสัญญาฉบับที่สอง (Secondary Contract)	90
2.4.2.2	การใช้ข้อสัญญาที่ระบุกฎหมายต่างประเทศ	91
2.5	The Fair Trading Act 1973	92
2.5.1	ข้อบังคับในเรื่อง ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในสัญญาที่เกี่ยวข้อง ผู้บริโภค 1994	93
3.	กฎหมายของสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้อสัญญาที่ ไม่เป็นธรรม	98
3.1	ขอบเขตของมาตรา 2-302 แห่ง Uniform Commercial Code	
3.1.1	ขอบเขตในด้านเนื้อหาแห่งกฎหมาย	98
3.1.2	ขอบเขตในด้านตัวบุคคล	102
3.2	การใช้กฎหมาย	
3.2.1	การใช้มาตรา 2-302 ของศาล	103
3.2.2	การเสนอนโยบายหลักฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม วัตถุประสงค์ และผลทางการค้า	105
บทที่ 3	ขอบเขตและการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม	
	พ.ศ. 2540	106

ส่วนที่ 1 ขอบเขตของกฎหมาย

1.	ประเภทและขอบเขตของข้อสัญญา	107
1.1	สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ	
1.1.1	ลักษณะและขอบเขตของสัญญา	108
1.2	สัญญาสำเร็จรูป	
1.2.1	ความหมายของคำว่า สัญญาสำเร็จรูป	109

1.2.2	ลักษณะและขอบเขตของสัญญา	110
1.3	สัญญาขายฝาก	
1.3.1	ลักษณะและขอบเขตของสัญญา	113
1.3.2	ความสัมพันธ์ระหว่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญา ที่ไม่เป็นธรรม กับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง ขายฝาก	114
1.4	ตัวอย่างของข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีก ฝ่ายหนึ่ง (มาตรา 4 วรรค 3)	
1.	ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญา	116
2.	ข้อตกลงให้ต้องรับผิดหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด	117
3.	ข้อตกลงให้สัญญาลิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุอันสมควร	118
4.	ข้อตกลงให้สิทธิที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือปฏิบัติตามสัญญาใน ระยะเวลาที่ล่าช้าได้ โดยไม่มีเหตุอันสมควร	118
5.	ข้อตกลงให้สิทธิเรียกร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งรับภาระหนักกว่าที่เป็นอยู่ ในขณะที่ทำสัญญา	119
6.	ข้อตกลงในสัญญาขายฝากที่ผู้ซื้อฝาก กำหนดราคาสินค้าสูงกว่า ราคาขายบวกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี	119
7.	ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อ ที่กำหนดราคาเช่าซื้อ หรือกำหนดให้ ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร	119
8.	ข้อตกลงในสัญญาบัตร เสรียดที่กำหนดให้ผู้บริโภคต้องรับผิดสูงเกิน ควรในกรณีผิดนัด	121
9.	ข้อตกลงที่กำหนดวิธีคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระ สูงกว่าที่ควร	123
1.5	ข้อตกลงจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพการงานและ ข้อตกลงจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการทำนิติกรรมที่เกี่ยวกับการ ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ	124
1.5.1	ลักษณะและขอบเขตของข้อตกลง	
1.5.1.1	หลักกฎหมาย Restraint of Trade	125

1.5.1.2	องค์ประกอบที่จะเข้าลักษณะเป็นข้อสัญญา ที่ไม่เป็นธรรม	126
1.5.2	ตัวอย่างของข้อสัญญาที่อยู่ในการตรวจสอบของมาตรา 5	128
1.6	ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือการรอนสิทธิในทรัพย์สิน ที่ส่งมอบให้แก่ผู้บริโภค	131
1.6.1	ลักษณะและขอบเขตของข้อตกลง	131
1.6.2	ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	132
1.6.2.1	ความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่อง	132
1.6.2.2	ความรับผิดในการรอนสิทธิ	134
1.7	ข้อสัญญาที่ให้สิ่งใดไว้เป็นมัดจำ และมัดจำนั้นสูงเกินส่วน	
1.7.1	ความแตกต่างระหว่างมัดจำ กับเบี้ยปรับ	136
1.7.2	การปรับใช้กฎหมาย	137
1.8	ข้อตกลง ประกาศ หรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้น หรือจำกัดความรับผิด	138
1.8.1	ลักษณะและขอบเขตของ ข้อตกลง ประกาศ หรือ คำแจ้งความ	138
1.8.2	ศึกษา ป.พ.พ มาตรา 373 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ มาตรา 8	140
1.9	ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายในคดีละเมิด	
1.9.1	ลักษณะและขอบเขตของข้อตกลง	141
ส่วนที่ 2 การใช้กฎหมาย		142
1.	การดำเนินคดีตามกฎหมาย	142
1.1	อำนาจฟ้อง	142
1.2	คู่ความ	144
2.	ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามกฎหมาย	144

2.1 ศาลที่เสนอคำฟ้อง 145

2.2 เขตอำนาจศาลและอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี 145

    2.2.1 กรณีศาลยุติธรรม ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม 146

    2.2.2 กรณีศาลชั้นอุทธรณ์ 147

3. พยานหลักฐาน 150

    1) กรณีมาตรา 84 ตาม ป.วิ.พ. เรื่องหน้าที่นำสืบ 150

    2) หลักการเรื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิหรือ ผู้เชี่ยวชาญ (Amicus Curia).151

4. ศึกษาหลักเกณฑ์เรื่อง ความเป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี
    ตามมาตรา 10 154

บทที่ 4 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตและการใช้

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 159

ส่วนที่ 1 ปัญหาขอบเขตของกฎหมาย

1. ปัญหาในเรื่องขอบเขตของนิติกรรมสัญญาทั้ง 8 ประเภท

    1.1 สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ 159

    1.2 สัญญาสำเร็จรูป 162

    1.3 สัญญาขายฝาก 164

    1.4 ข้อตกลงจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพการทำงานหรือ
    การทำนิติกรรมที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ...166

    1.5 ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจการค้า
    หรือวิชาชีพ เพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือการรอนสิทธิในทรัพย์สิน
    ที่ส่งมอบให้แก่ผู้บริโภค 168

    1.6 ข้อสัญญาที่มีการให้สิ่งใดไว้เป็นมัดจำ หากต้องริบมัดจำ และ
    มัดจำนั้นสูงเกินส่วน 171

    1.7 ข้อตกลง ประกาศ หรือ คำแจ้งความ เพื่อยกเว้นหรือจำกัด
    ความรับผิดที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า ตามมาตรา 8 172

    1.8 ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายในคดีละเมิด 177

2. ศึกษาแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 1128/2523 กับ กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม.....179
3. ปัญหาขอบเขตของกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม กับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา 182

ส่วนที่ 2 ปัญหาการใช้กฎหมาย

1. ปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลและอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี 190
2. ข้อตกลงที่อาจถือได้ว่า ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง (มาตรา 4 วรรค 3) 191
3. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายลักษณะพยาน 194
  - 3.1 กรณีปัญหาของมาตรา 84 ตาม ป.วิ.พ เรื่องหน้าที่นำสืบ หรือการการนิสจน์ 194
  - 3.2 ปัญหาในระบบเรื่องผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ 198
4. ปัญหาหลักเกณฑ์เรื่อง ความเป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ตามมาตรา 10 199
5. ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายในกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม 202

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 203

ข้อเสนอแนะ 214

รายการอ้างอิง 218

ภาคผนวก 221

ประวัติผู้เขียน 228